

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Med detta nummer följer bilaga.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR
DEN SVENSKA KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV
FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR:
MARGARETA
VON KONOW

I N N E H Å L L

För femtio år sedan.

Oxford-Grupp-rörelsen. Av Elisabeth Högström-Löfberg.
Landskrona och de kvinnliga lösdrivarna. Av Astrid Forsberg.

Fransyskornas väg till medborgarrätten. Av Marcelle Kræmer-Bach.

Kungl. Maj:ts pekfinger.

Gifta kvinnors rätt till arbete.

Dagens porträtt: Marika Stiernstedt. Av John Landquist.

F.-B.-F. och yrkesskolorna. En skrivelse.

En uppseendeväckande inkompetensförklaring.

Kerstin Steffen in memoriam.

Kvinnorna och gruvarbetet.

En köksundersökning.

Ny litteratur.

Kretsmeddelanden.

ÅRGÅNG 21

December 1934

P Ä R L A - R I S förenar i sig risets bästa egenskaper — det kan användas till de mest delikata rätter. Och tänk så lätt det går att tillreda P Ä R L A - R I S — på c:a tjugu minuter äro de färdigkokta utan att erfordra någon som helst omrörning. Sväller starkt utan att på något sätt bli "klistrigt" eller "mosigt".

I P Ä R L A - R I S har husmodern ett lättsmält och välsmakande födoämne, som bjuder på mycket stora användningsmöjligheter. Det är en riktig läckerhet till både kött, fisk och grönsaker — till soppan är det den enklaste och billigaste tillsatsen. För unga och gamla, friska och sjuka är P Ä R L A - R I S särskilt att rekommendera.

Med varje paket följer ett litet häfte, innehållande trettio olika risrecept. P Ä R L A - R I S finnes i varje välsorterad livsmedelsaffär.

OGLASERAT

P Ä R L A - R I S
— *daglig spis*

A.-B. STOCKHOLMS RIS- OCH VALSKVARN

HERTHA

ÅRGÅNG XXI

DECEMBER 1934

HÄFTE 10

FÖR FEMTIO ÅR SEDAN.

VAD STORT SOM BLIR TILL är oftast en enda personlighets verk. Idén kan ha legat i luften, mer än en har genast varit färdig att ansluta sig till den, men utan den överlägsna personlighetens framsynthet, energi och uppoffrande mod att själv ställa sig i breschen hade den aldrig omsatts i verklighet.

Då fru Sophie Adlersparre den tredje december 1884 från estraden i Läkarsällskapets sessionssal vid Jakobsgatan inför ett utvalt auditorium drog upp riktlinjerna för den sammanslutning, som nu skulle taga form, stod hon vid ett betydelsefullt mål för den strävan, som präglat hela hennes liv. I tjugosex år hade hon genom sin tidskrift och sina praktiska företag berett marken här hemma för kvinnans självständiga och egenartade insats i samhällslivet och sökt tillvinna den uppskattning. Att hon åtminstone i viss mån hade lyckats, visade sig nu. Bland dem som infunnit sig för att betyga sin anslutning till hennes förbundsplan märktes flera av det kulturella Stockholms

ledande personligheter, och i den livliga diskussionen om stadgarna deltog bland andra professor Hugo Gyl-dén, fru Therese Gyl-dén, fru Anna Hierta-Retzius och lektorerna Nils Linder och Gustaf Sjöberg. Även Viktor Rydberg gjorde ett inlägg. Ordförandeklubban sköttes lugnt och vant av riksantikvarien Hans Hildebrand, som genom fru Adlersparres varmhjärtade vädjan på ett tidigare stadium helt vunnits för förbundsplanen och även blev förbundsstyrelsens förste och mångåriga ordförande.

Namnfrågan var redan avgjord. På ett förberedande möte hade Sophie Adlersparre trots en stark opposition lyckats genomdriva att förbundet skulle uppkallas efter Fredrika Bremer. Från början av sin bana bevarade hon oförgätliga intryck såväl av Fredrika Bremers personlighet som av hennes skrifter, och intet kunde rubba hennes önskan att göra förbundet till "en levande minnesvård" över föregångerskan. Det var mer än en gest, det var ett program.

1=10

FALU-ÄTTIKA

En helflaska koncentrerad Falu-Ättika ger ej mindre än 10 helbuteljer bästa bordsättika.

Elisabeth Högström-Löfberg:

Oxford-Grupp-rörelsen.

HÄNDER DET EN INTE DÅ OCH då, att man inför svårigheten att få grepp om den positiva sidan av en sak får börja med att först så att säga uppsamla negationerna omkring den? Så känner jag det åtminstone nu, då jag här skulle söka teckna några konturer av Oxford-Grupp-rörelsen. Vad är Oxford-rörelsen för mig personligen? Något underbart genomlyst, verkligt och enande, ett Guds svar på tidens speciella, ångestfyllda fråga — Ack, det säger så alltför litet, och jag tillgriper i stället — med ledning av de beskyllningar, man dagligdags hör utslungas mot densamma — att säga vad den inte är!

Alltså: Den består inte av små sällskap för inbördes beundran, den uppmuntrar inte till smaklösa själsinventeringar, den isolerar ingen från hans förtutvarande samfund, och den önskar inte skapa sensation. Den förnekar inte behovet av inspiration, men den sammankopplar den med en teknisk sida, som protestantismen hittills knappast tycks ha varit vaken för. Den ropar inte: Predikan harspelat ut sin roll, nu gå vi mot en de goda gärningarnas epok, men den säger: Det räcker inte med stora ord och upphöjda tänkesätt; den, som gripits av Mästar-ordet, måste ut och realisera det bland sina bröder. Den är inte någon förklädd psykoanalys,

Sophie Adlersparre upplevde Fredrika-Bremer-Förbundets utveckling under första decenniet, och den var henne i det stora hela ett glädjeämne. Hon kunde känna med sig, att hon inte förgäves satt in hela sin brinnande själ på förbundets skapande. Den mörka decemberkvällen för femtio år sen, när efter all möda och spänning grunden väl var lagd, borde det dock ha förunnats henne en framtidsvision av Fredrika-Bremer-Förbundet av i dag med dess hela landet omspännande kretsar, dess högt uppskattade praktiska utbildningsskolor för kvinnlig ungdom, dess stora stipendiefonder och inte minst dess erkända ställning som kvinnointressenas representant. Plantan, som så omsorgsfullt sattes ned i god jord, har vuxit till ett stort träd.

Minnesgård.

Med anledning av halvsekdagen av Fredrika-Bremer-Förbundets bildande nedlade den 4 dec. förbundsordföranden, fru Lizinka Dyrssen, samt medlemmar av styrelsen en krans på stiftarinnans, fru Sophie Adlersparre-Leijonhufvud, grav å Galärvarvets kyrkogård i Stockholm.

Jubileumsgåvan.

Nya bidrag:

*Från Landskronakretsen 200:—
Fru Eva Hanzén, Linköping . . 100:—
Födelsedagsgåva från minnesgod
medlem i Hälsingborg 200:—
Från Skellefteåkretsen 50:—*

Kr. 550:—

Härmed utgör sammanlagda beloppet kr. 11,569:—.

HYDROX

är det rätta för behandling av golv och linoleummattor. Begär prosp.

A.-B. Alfort & Cronholm
STOCKHOLM 3

men den arbetar delvis med samma hjälpmedel som den moderna själsläkekonsten — blott aldrig på eget initiativ, utan under den ledning, som blivit kallad Andens diktatur. Den är ingen överklassrörelse, men den känner sig hedrad av namnet "de bildades frälsningsarmé", ty just så odogmatisk och så stridsberedd vill den gärna vara, och att den ofta siktar mot ledande personligheter i stat- och kulturliv behöver ju ingalunda göra den asocial, utan tvärtom.

Som alla veta började den nya Oxfordrörelsen — i ordningen den fjärde, men till sitt innehåll vitt skild från föregångarna — mycket enkelt i och med att dess upphovsman, den amerikanske prästen Frank Bachman, under ett besök i England och vid åhörandet av en kvinnas predikan på ett nytt och revolutionerande sätt ställdes inför korsets verklighet. Upplevelsen ledde till en radikal förändring såväl i hans privata liv som i hans verksamhet, och han startade bland universitetets sorgligt försumpade ungdom en mission som var helt och hållet byggd på en skild själ av å r d. Dessa unga sammanslöt sig i grupper, grupperna blevo allt flera och allt starkare, och rörelsen gick ut över den ena gränsen efter den andra. Den vanligaste formen för propaganda bland utomstående blev från början s. k. house-parties, — ett par eller flera dagars oavbruten samvaro kring religiöst centrala spörsmål, men det har också anordnats talrika större möten — det största hittills nu i somras i Oxford, där c:a 5,000 voro samlade, däribland åtskilliga skandinaver. Deltagarna fördelades då i olika colleges, och ett väl förberett "team" svarade för ledningen av varje mindre skara. Som

bevis för den starka gemenskap, som sådana möten frambragt, kan man påpeka att därvid tyskar och fransmän, färgade och vita, samt reformerta och romerska präster i bön förenats med varandra.

En process, som i Grupprourelsen starkt betonas, är vad vi brukat kalla helgelsen. I den enskildes avgörelse förlåtes ej endast det förflutnas synd, utan helgas också nuet och framtiden — inte på något bekvämt och avlatsartat sätt, utan med ständigt nya avslöjanden och ständigt ny befrielse. Och i och med att detta sker, får också den kristna gemenskapen nya former och ny tyngd, och Grupprourelsen väjer här icke för några ytterligheter. Absolut uppriktighet, absolut kärlek och absolut renhet, heter det ju.

Av dessa punkter är det väl speciellt den om uppriktigheten, som varit föremål för mycken och miss-trogen diskussion. Detta om något inkräktar väl, säger man, på mänsklig takt och måste fresta till hysteriska överlöpningsar — inte bör väl någon stå upp och inför främmande människor relatera sina mest privata förhållanden?

I vissa fall kan man behöva göra det, svarar "Gruppen", men i regel ställes intet sådant krav. Det är s e g e r n över synden, inte syndens art och detaljer, som delgivningen (sharing) skall omfatta. Bikten däremot är naturligtvis bottenkrapande personlig, men den bör vändas till en enda förtrogen vän, som har hjärta för, men inte pjollrar och plåstrar med sin kamrat. Naturligtvis kan ingen förneka, att människor någon gång på gruppmöten stått upp och vittnat om rena trivialiteter, men den skada,

DRICK RAMLÖSA

Sveriges förmärsta naturligt alkaliska vatten.

Åkta endast med vidstående varumärke på etiketten.

som därav uppkommit, är dock försvinnande ringa mot all den namnlösa tragik, som vuxit ur tigande och isolering. Men naturligtvis kostar det för många en övervinnelse att acceptera detta, som i så hög grad är en temperamentssak — vi måste dock böja oss för fakta, och sådana är Grupprörelsens historia förunderligt rik på!

Mot påbudet om en s t i l l a s t u n d vid dagens början har inväntats, att det ingalunda är något nytt som Oxfordrörelsen kan berömma sig av, och naturligtvis är detta riktigt. Bachman endast understryker dess outhärlighet, och manar särskilt till ett koncentrerat lyssnande efter Guds befallningar. Man sitter där inte och räknar upp för Gud allt vad man vill ha och vad man ämnar göra, utan man tar emot Hans marschorder!

Vad, som emellertid i Grupprörelsen allra mest kommit att skilja sig från andra kristna rörelser är språket. Många stötas av den sportbetonade slang och det ogenerade vardagsspråk, som Oxfordlitteraturen rör sig med, men man får då försöka minnas två saker: För det första, att rörelsen uppstod och rotade sig bland den studerande ungdomen i ett idrottstävlande land, och för det andra att just genom denna terminologi tusenden lystrat, som annars skulle fortsatt att vända dövorat till. Ingen menar väl f. ö., att vi här i Norden skulle vara skyldiga att kopiera de mest amerikanska formerna, som äro de flesta av oss mycket främmande. Under ledar-dagarna i Uppsala i september talades det mycket om en svensk linje, och jag tror,

att en sådan alltmera kommer att ge sig själv, och att förbli, även när det blir vår tur att som nu Norge få besök av Bachman och hans "team". Innanför det yttre gömmer sig dock ett budskap, som passar den ena nationen lika väl som den andra, det bevisas bl. a. av den stora utbredning och påtagliga betydelse, som rörelsen fått i Östern.

Det har sagts om den kris, som nu råder i världen, att den djupast sett är en förtroendekris, och är detta sant, då har Grupprörelsen förvisso gått direkt mot den sjuka punkten. Som bärare av den djupaste individualism, som existerar, går den till storms mot den ödsliga kollektivismen i det moderna samhället, men på samma gång vänder den sin obarmhärtiga spegel mot självhävdelsens människa och skickar henne ut ått g ö r a b o t emot de många. För slump och tillfälligheter finnes inte en spricka att krypa in i — Gud har en plan med varje enskild varelse, och det är vår uppgift att förverkliga den.

Hur länge Oxfordrörelsen skall räcka? Ja, därom vågar ingen profetera. Likaväl som man kan tänka sig den svällande vidare över allt flera kontinenter — bildligt och bokstaveligt — likaväl kan den ebba tillbaka såsom det ligger i en väckelses natur att göra, då den har avsatt sitt salt. Sker det senare, är det säkert, att det inte sker spårlöst, ty vem utom livets Herre gav utsädet i skäppan!

ELISABETH HÖGSTRÖM-LÖFBERG.

ELEVAVDELNING

Vårterminen börjar 15 januari.

8 månaders yrkeskurs i klädsömnad — Kortä kurser med eget arbete — Specialkurser — Prospekt på begäran

Några frielevplatser finnas

Astrid Forsberg:

En bild från tvättinrättningen på tvångsarbetsanstalten.

Landskrona och de kvinnliga lösdriparna.

SEDAN 1918, DÅ BYRÅSKRIVNINGSTVÅNGET i vårt land upphörde, har prostitutionen ej någon laglig sanktion. Varje kvinna, som söker sitt levebröd enbart genom en massa tillfälliga sexuella förbindelser kan dömas till tvångsarbete. Dock är inte vägen från gatan till Landskrona tvångsarbetsanstalt så snabb och direkt eller domen så lätt expedierad, som allmänheten vanligen föreställer sig. Åtskilliga chanser att lämna parasitiserandet och återgå till ett normalt levnadssätt lämnas den kvinna, som observerats av polisen första gången.

Sedan vi fingo kvinnliga polisassistenter eller polissystrar i Stockholm, deltar dessa effektivt i övervakningen på gatorna och omhändertagandet av kvinnorna på polisstationen. Redan innan den prostituerade nått första etappen på vägen till Landskrona, kan hon av polissystemen eller polismannen, som några gånger sett henne ute i omiskännligt syfte, få en

diskret vink om att hon bör dra sig bort från prostitutionsmarknaden. Lyder hon inte rådet, så blir nästa etapp polisstationen. Är inte hennes uppträdande förknippat med någon brottslig förseelse, slipper hon första gången undan med en muntlig varning. Nästa gång hon hamnar på polisstationen, blir det skriftlig varning, egentligen en slags villkorlig dom. Varningen gäller nämligen för två år. Om polisen under denna tid åter får anledning att befatta sig med nennes vandel och uppträdande, anses hon emellertid mogen för tvångsarbete.

Att kvinnlig polis i ännu större utsträckning än vad som hittills skett borde användas vid övervakning och tillrättaförande av prostituerade är ett självklart önskemål.

Den nuvarande Landskronachefen förordar tvångsinternering på räddningshem, innan den prostituerade dömes till tvångsarbete på längre eller kortare tid, vill m. a. o. låta ordspråket "bättre stämma i bäcken än

Konstverk restaureras förstklassigt.

1:ma ref. In- o. utländsk praktik. Humant arvode. PORTRÄTTBESTÄLLNINGAR. Konservator A. Liedbeck, Herkulesg. 30, S t h l m. Tel. 20 68 82.

DRICK **PORLA**
vatten

i ån" få tillämpning på problemet. Uppfostran och yrkesutbildning bör sättas i stället för straff. Från och med nästa år dömes enligt de nya bestämmelserna i lösdrivarlagen ingen kvinna under 21 år till tvångsarbete utan omhändertages istället av barnavårdsnämnderna. Den ojämförligt största proc. av tvångsarbeterskor vid Landskrona-anstalten är i åldern 20—35 år. Enligt statistiska uppgifter kommer ungeför 50 proc. av de internerade inte vidare i klammeri med rättvisan. Av de andra 50 proc. är en hel del obotliga återfallslösdriverskor, som kan dömas nästan hur många gånger som helst. Landskrona blir till sist deras enda fasta punkt i tillvaron. När de återkomma till anstalten, kunna de säga som den gamle återfallsförbrytaren, då han fördes innanför Långholmens murar: "Jaha, nu är man hemma igen!"

Våra lösdriverskor dömas alltjämt efter en lag av 1885, ursprungligen tillkommen som ett samhällsskydd mot luffare och vagabonder. Denna lag har länge ansetts som bristfällig både som samhällsskydd mot lösdriveriet och då det gällt behandlingen av asociala element. Men även inom ramen av en föräldrad och ineffektiv lag kan åtskilligt uträttas. Därom vittnar den successiva förändringen av Landskrona tvångsarbetsanstalt från ett dystert och ohygieniskt gammalt fängelse till en modern internerings- och yrkesutbildningsanstalt. Numera är Landskrona-anstalten många gånger bättre än sitt rykte. Men det är inte heller meningen, att tvångsarbetsanstalterna skola vara fängelser. Glädjande nog saknar anstaltens styrelse ej kvinnligt inslag.

En olägenhet är det naturligtvis, att de till tvångsarbete dömda kvin-

norna sändas till anstalten genom fängstransport. Vad det betyder förstås den som sett statens järnvägars fängsvagnar. Själva resan genom stora sträckor av vårt land i dessa plåtskåp är en tortyr. När det nu inte ens gäller fängelsestraff utan tvångsinternering för lösdriveri, blir bitterheten och gruvsamheten inför interneringen onödigt stor redan innan lösdriverskan når anstalten. Vid ankomsten till Landskrona sitter hos många bitterheten kvar. De ha svårt att ta sin interneringstid på annat sätt än som ett straff och ett hårt straff.

Vad de kroniska fallen beträffar, borde de enligt expertisens mening skiljas från de akuta. För de kroniska kan man endast tänka sig tvångsinternering på lång tid i samband med yrkesarbete. De akuta borde omhändertagas och få strängt individualiserad behandling ismåhemliknande anstalter. Ansatser att förverkliga det sistnämnda önskemålet har under de senaste åren också gjorts vid Landskrona-anstalten. Som bekant är anstalten inrymd i ett gammalt slott med fästning. För några år sedan överlämnades till anstalten även det yttre fästningsområdet med stor jordareal och byggnader. De som äro första gången dömda hållas nu isolerade i byggnaderna på det yttre området. Där få de arbeta i trädgården, deltaga i husdjurskötsel och hushållsgöromål. På så sätt ha två små anstalter utanför den stora anstaltens murar inrättats, och de första gången straffade behöva inte utsättas för påverkan från de mera erfarnas sida. Inom den stora anstalten ha inrättats grupphem, vart och ett för ung. tolv kvinnor. Små ljusa sovrum ersätta de forna cellerna. Korridorerna ha

**JURIS DOKTOR
EINAR HEIMER**

Floragatan 16. Äktenskapsrättsliga tvister.
Tel. 213022 Skilsmässöfrågor. Brottmål.
Träffas kl. 2—3 e. m. eller efter överensk. pr tel.

H. FORSMANS S
BEGRAVNINGSBYRÅ

46 DALAGATAN 46

Telefon 311278.

Ombesörjer allt vid dödsfall

Låga priser.

Besök i hemmen efter telefonanmälan.

utvidgats till rymliga dagligstugor eller samlingsrum. Huvudparten av arbetet inom den stora anstalten är knutet till den nyuppförda stora tvättinrättningen. Här få tvångsarbeterskorna lära sig sköta maskintvätt, en yrkesutbildning, som de verkligen kunna ha nytta av. Utsikterna att få arbete inom detta område är ännu långt ifrån begränsade. Dessutom återbetalar Landskronaanstalten indirekt en stor del av vad den kostar staten genom att tvätta åt statens verk. De internerade få läsa tidningar, låna böcker ur anstaltens bibliotek, umgås med varandra och arbeta på sina egna handarbeten under fritiden.

Vid direktörens sida står en kvinnlig direktörsassistent. Vaktfruarna fungera som arbetsledare. Tyvärr äro personallönerna så pass låga,, att det inte är lätt ens i dessa arbetslöshetens tider att besätta vaktfrutjänsterna med specialutbildade krafter.

De flesta tvångsarbeterskorna höra hemma i Stockholm. Dessa få efter frigivningen vända sig till Stockholms kyrkliga socialråd, och genom dess byrå kunna de få ett handtag vid starten för ett nytt liv. På andra orter ha de frigivna anstaltens ombud eller vederbörande Skyddsvärnsbyrå att vända sig till.

ASTRID FORSBERG.

*

Till ovanstående skulle vi vilja föga några önskemål, som i initierade kvinnokretsar ofta göra sig gällande. Det torde få betraktas som ett misstag, att de anhållna flickorna skickas till Landskrona omedelbart, om man undantar det ovan omnämnda varningsförfarandet. Att ha "suttit på

Landskrona" är i allmänna meningen en svår fläck på en flickas rykte alla förbättringar och reformer inom anstalten till trots. Och det får nog anses sällsynt, att en flicka, som släpps ut därifrån, verkligen blir bättre än förut. Som ett positivt resultat av vistelsen kan man emellertid räkna den grundliga behandling, som hon får för de könssjukdomar, med vilka hon i de flesta fall är behäftad.

Som en önskvärd reform skulle kunna framhållas antingen att man på olika platser ute i landet hade att tillgå ett antal hem av den s. k. Hilderotypen, där 12—16 flickor finge leva ett friskt hemliv under tillsyn av goda lärarinnor, eller också att desom dömas första gången, sattes i arbete i statliga industrier ute i det fria livet. Sedan man — givetvis — noga sovrat det skiftande materialet, så att utpräglade alkoholister, psykopater, imbeciller och dylika omhändertages på annat sätt. På de ovan skisserade anstalterna borde dessutom det privata initiativet i stor utsträckning få göra sig gällande.

Personalen bör anställas på prov en avsevärd tid — se där ett annat befogat önskemål. Med detta sammanhänger också kravet på bättre löner inte minst åt vaktfruarna, något som även förf. framhållit. Endast därigenom torde man, helt naturligt för resten, våga hoppas på verkligt kvalificerade krafter. Och — gör direktörsposten tillgänglig även för kvinnliga sökande! Sist men icke minst: låt oss få en smidigare statsförvaltning, ty här som annorstädes ligger det mycken sanning i tänkespråket: Bokstaven dödar, men anden gör levande.

De komma med glädje — de komma till fest....

Postsparbankens presentkort, den »alltid lämpliga presenten» finns till salu å närmaste postanstalt och kan köpas till det belopp, Ni själv önskar.

Förf. iförd den franska advokatdrükten.

VÅRA UTLÄNDSKA VÄNNER förvåna sig ofta över att vi fransyskor ännu inte tillkämpat oss vår rösträtt. De förstå det så mycket mindre som Frankrike ju är ett av våra äldsta demokratiska länder. De skjuta skulden än på våra politiker och än på vår egen slapphet och även om de inte förväxla oss med de unga ytliga dockor, som exporterats genom vissa franska romaner — ty de mena väl med oss — så anse de nog ändå, att vi föra vår kamp med otillräcklig kraft.

Ack, om de ändå istället visste, vilken ljuv envishet vi utveckla, ljuv, det är sant, eftersom vi hittills förkastat våldet, men en icke desto mindre uthållig och förbittrad envishet! Det är bara det, att vi ej haft tillfälle visa vad vi duga till i skärmytslingar under bar himmel och att man nästan alltid vägrar oss en öppen och frimodig strid. Vi ha att

Marcelle Kraemer-Bach:

Fransyskornas väg till medborgarrätten.

Hertha hoppas, att i framtiden kunna hålla läsekretsens å jour med våra utländska medsysstrars strävanden. Början göres här med de franska, och Marcelle Kraemer-Bach, advokat å la Cour de Paris, pressdelegat, grundarinnna av vältalarinnornas skola och gen.-sekr. i Union Francaise pour le Suffrage des Femmes, belyser här fransyskornas väg till medborgarrätten.

göra med antagonister, som dölja sitt motstånd bakom leenden och ett galanteri, som är det bästa medel männen ha att tillgripa, när de vilja slå dövörat till för kvinnornas krav.

Det är på detta sätt striden förts inför senaten. Deputeradekammaren har vid fyra olika tillfällen beslutat att tillerkänna oss våra politiska rättigheter, men reformen har alltid hejdats i senaten, där vi stött på en oöverstiglig mur. Som ingen lag tvingar senaten att utlåta sig om ett förslag, som deputeradekammaren röstat för och den alltså kan uppskjuta frågan, hur länge den behagar, så ha vi ingenting annat att göra än att svälja förtretet, såvida vi inte skulle försöka utveckla en kraftig påtryckning på allmänna opinionen, något som herrar senatorer inte bruka vara alldeles okänsliga för, fastän de väljas indirekt.

Det är alltså med dessa nederlag för ögonen, som vi koncentrerat oss på propagandan. Vår främsta strävan är för närvarande att göra den allt mer och mer intensiv. Och vi

Gör Edra
beställningar
hos
OSCAR BERGS
Konditori

A.-B. Schreuder & Olsson
Agnegatan 34, Stockholm.
Tel. 53 12 49, 50 77 82.

ARBETEN I TENN:
Konstindustriella artiklar, lämpliga som hedersgåvor och sportpris. — Glassformar, marsipanformar, patentkork m. m.

ha också lyckats väl i vår strävan, propagandan har ett helt annat tempo nu än tidigare.

För tjugo år sedan började Mme Brunshvicg, den beundransvärda presidenten i Union Francaise pour le Suffrage des Femmes att med outhärlig hängivenhet och vältränad kompetens att genomkorsa städerna och landsorten för att bilda feministiska sektioner, som skulle utgöra elittrupper. Dessa förenades sedan med varandra i olika regioner, vilkas främsta uppgift var att decentralisera propagandan och organisera centra, vilka föra en självständig tillvaro och anpassa sig efter de lokala möjligheterna. De modernaste hjälpmedlen som t. ex. filmen, la T. S. F., underskattas ej utan spelar sin roll i propagandan. Nästan alltid kombinera vi en social fråga, som alla förstå, med varje politiskt eller religiöst problem, som vi behandla, för att lättare väcka kvinnornas intresse. Det yppersta propagandainstrumentet ha vi i alla fall i tidningen "La Francaise", en mycket välunderrättad publikation, som från otaliga håll hämtar uppgifter om kvinnoopinionen världen över och håller sin läsekrets à jour med de senaste kvinnosträvandena i olika länder och kontinenter.

Paris är inneslutet i en "Fédération de la Région Parisienne", som omfattar alla huvudstadens arrondissement och dessutom de små förstäderna i utkanterna. Varje arrondissement, som för övrigt för en självständig tillvaro, anordnar möten minst en gång i månaden, varvid någon framstående kvinna — eller man — medverkar. Ibland arrangeras också offentliga möten, som bruka väcka stor uppmärksamhet. Ett sådant var det som hölls i salle Wagram för ett par

år sedan inför tretusen åskådare, då kvinnor av alla yrken voro representerade, från arbeterskor, bondkvinnor, affärskvinnor, industriidkare och artister till läkare, lärarinnor, advokater och krigsänkor. De kommo samman för att protestera mot att de måste betala skatt, över vilken de sakna varje möjlighet att bestämma genom sina representanter. En ofantlig människoskara lät genom entusiastiska bifallsyttringar förstå, att de voro av samma mening.

I övrigt anse vi, att kvinnornas medborgerliga och politiska skolning är av synnerligen stor betydelse. Därför ha vi också öppnat en skola för vältalarinnor, ett högkvarter för kvinnlig vältalighet, och i år ha kvinnliga jurister i Paris hållit medborgarkurser för kvinnorna för att göra dem förtrogna med statsförfattningen och förbereda dem för deras kommande roll.

Slutligen grundades i oktober månad av Louise Weiss "La Femme Nouvelle", en sammanslutning mellan alla de olika kvinnoöreningarna i syfte att göra en intensiv gemensam propaganda med offentliga metoder. Sälunda har en feministisk central öppnats vid Champs Elysées, utmärkt genom affischer, som tilldra sig de förbipasserande stora skarornas uppmärksamhet. En kortège av automobiler, förda av kvinnor och försedda med upprop, är ett propagandamedel, kvinnoaksfilmer som visas varje vecka, ett annat. Man anordnar offentliga möten, då de kända aviatrixerna Maryse Bastie, Hélène Boucher, Adrienne Bolland företaga uppstigning för att nu ej nämna opinionsmöten i vissa frågor, som röra t. ex. barnen.

Den lyckliga utgången är säker, i synnerhet som den kommer efter ett uthålligt och fördjupat arbete. Sym-

LIPTONS THE

är bäst

Kungl. Maj:ts pekfinger.

I Herthas nov.-nr redogjordes närmare för den hemställan, som i två olika skrivelser av Kvinnliga telegrafpersonalens förening gjorts till K. Maj:t i telegrafassistentfrågan, liksom för telegrafstyrelsens yttrande i frågan. Kungl. Maj:t har nu avgjort saken på sätt, som framgår av följande skrivelse till telegrafstyrelsen.

"Kungl. Maj:t har av telegrafstyrelsens eget utlåtande och vad övrigt i ärendet förekommit inhämtat, att styrelsen vid prövningen av ansökningarna till ifrågavarande kurs icke tillämpat enhetliga bedömningsgrunder, enär styrelsen i första hand till kursen uttagit ett mindretal sökande på grund av förhållanden, som ej äro enbart hänförliga till vederbörandes personliga lämplighet eller kunskaper. Kungl. Maj:t finner föreningens föreliggande framställning icke böra föranleda upphävande av styrelsens ifrågavarande beslut men förväntar, att styrelsen framdeles vid uttagandet av elever till motsvaran-

patierna för våra strävanden växa. På det ekonomiska området ha fransyskorna erhållit en framskjuten ställning, om vilken vi gärna skola lämna närmare detaljer längre fram. För dagen nöja vi oss emellertid med att rikta en vänlig hälsning till våra svenska medsysstrar, till våra vänner i Norden, som ha skänkt oss Ibsens Nora, den första frigjorda. Vi försäkra er, att vi ha all anledning hoppas på en förestående seger trots utvecklingens långsamma tempo. "Men", som Nietzsche säger, "de idéer, som förändra världens ansikte, komma i duvornas spår."

de kurser skall låta sig angeläget vara att i fråga om krav på sökandes personliga lämplighet och kunskaper tillämpa i möjligaste mån enhetliga grunder."

*

Det blev för Kvinnliga telegrafpersonalens förening ej den ändring man hade hoppats på. Man har tills vidare fått notera en halv seger.

Gifta kvinnors rätt till arbete.

De kvinnliga kårsammanslutningarnas centralråd uppvaktade den 4 dec. socialministern med anledning av att länsstyrelsen i Malmöhus län entledigat extra skrivbiträdet Birgit Maja-Stina Bjerkén, vilken i våras ingick äktenskap och nu överklagat sitt avskedande. Fallet behandlades f. ö. i Herthas novembernummer.

I en samtidigt överlämnad skrivelse framhåller rådet, att årets riksdag beslutat utredning rörande möjligheterna att genom en ändamålsenlig fördelning av arbetstillfällena eller genom andra åtgärder motverka arbetslösheten. Skulle nu en statlig myndighet tillåtas avskeda gifta kvinnliga befattningshavare endast på grund av denna myndighets inställning till frågan om gift kvinnas behörighet att inneha statstjänst, innebär detta enligt rådets mening ett föregripande av den beslutade utredningen.

Då frågan är av största principiella betydelse för statens kvinnliga befattningshavare hemställer centralrådet att regeringen måtte beakta de anförda synpunkterna.

I uppvaktningen deltog ordf. i centralrådet, konsulent Ingeborg Walin, aktuarie H. Dernby för Kvinnor i statens tjänst, fröken M. Waller för Statsbanornas kvinnliga tjänstemannaförening, fru E. Daelander för Kvinnliga postföreningen, fru G. Edholm-Gustafson för Kvinnliga telegrafpersonalens förening och Telegrafverkets kvinnliga kontorspersonals förening.

A. G. DUFVA A.-B. I 87 år har Silverdufvan^s
silver varit ledande

HÖVJUVELERARE

Butiker:
Stureplan 4, Drottningg. 10, 59 o. 110, Odeng.
31 o. 75, Hornsg. 52, Götg. 28 o. St Eriksg. 65.

John Landquist:

Dagens porträtt.

Marika Stiernstedt.

MARIKA STIERNSTEDT ÄR ETT av våra fåtaliga kulturella sändebud i den europeiska världen. Under kriget vistades hon på inbjudan flera gånger i Frankrike, höll hemkommen föredrag om vad hon erfarit, skrev en bok Frankrikes själ, talade för Polens och armeniernas rätt. Hon har just nu återkommit från en expedition hon företagit i Ryssland, och av de skildringar hon där om lämnat framgår, att hon behållit sin kritiska sinnesjämvikt. Hon har observerat vad som kan tydas i gynnsam riktning, men hon har fränstötts av bristen på frihet.

Hon har gentemot denna nya värld, som sökt övertala henne, bevarat sin frihet och sin uppriktighet. I denna hållning ligger hennes västerländska kultur. Hon har distinktionen att hon söker sanningen. Det är endels ett aristokratiskt kännetecken: ett arv från gammal ämbetsmannafamilj med krav på sanningsenlighet och rättvisa. Men det yppar också ett genom egen övning i personlig självständighet förvärvat drag: strävan att vinna klarhet.

Om denna strävan, såvitt det gäller det kvinnliga känslolivet och den kvinnliga karaktärsdaningen, handla en stor del av Marika Stiernstedts bästa romaner. Flera av dem ligger nu några och tjugo år tillbaka i tiden: Lilas äktenskap, Landshövdingens dotter, Daniela Herz, Alma

Marika Stiernstedt.

Vittfogels rykte. Många dagar ha gått sedan åren kring 1910, då Marika Stiernstedts rykte som författarinna växte med en rad varandra snabbt följande böcker, men den som då läste dem, har bevarat minnet av deras stämning. Den var både mild och omutlig: ett vemodigt meditativt kvinnligt allvar. Dessa romaner berätta om hindren och villkoren för kvinnliga sjäalars utveckling. Lilas hjärta begär "sin rymd, där det kunde få växa och slå ut i b lom". Hon känner att lögnen är en fullkomlig fiende till en sådan utveckling. Hon visar i erotiska konflikter, i vilka hon låtit inleda sig, ett motstånd mot vädjanden, som leda till livets förvirrande och förfulande, en känslans klarhet, en viljans beständighet inom blygsam begränsning.

Man kan tala om två kontrasterande huvudtyper i Marika Stiernstedts

Välsorterat lager av alla slags Snörmakerier, såsom Band, Snören, Tofsar, Fransar, Belysningsarmatur m. m., m. m.

UTSTALLNING och BUTIK

Klarabergsgatan 52, Stockholm.

Telefon: 21 96 96 och 11 37 96.

romaner: de människor, som kunna förändras och utvecklas och de som icke kunna det. Det visar sig att det blott är de goda, som kunna förändras. De komma nämligen att stå i fruktbar rapport med andra. Därmed förändras de, vinna ökad behärskning, vidgade intressen, visa sig livsdugliga. Andra åter komma aldrig utanför sitt eget jag. De bli särskilt i de kvinnotyper av detta slag Marika Stiernstedt skildrat, sensations- och affektmänniskor, vilkas tillvaro gestaltar sig till en serie explosioner. De utveckla och upprepa ständigt samma impulser utan strävan till samband. De bli sitt känslolivs marionetter. Det heter om en av dem: "Hennes liv slets mellan tårutbrott, häftiga illusioner, omåttliga bekymmer för bagateller". Kokotten Daniela Herz i romanen med samma namn är en skarpsynt studie över den senare sorten av egoistiska, ofrukta och därför också oföränderliga människor.

1920-talet medförde en ny blomstringsperiod för Marika Stiernstedts romanförfattarskap med *Världen och stjärnorna*, den vänliga ungdomsromanen *Ullabella*, von Sneckenströms, en stor roman om katolsk kultur i Sverige, *Fröken Liwijn*, *Resning i målet*. Om initiativkraften och mångsidigheten i hennes författarverksamhet vittna dessutom två band memoarer, en reseskildring från *Marocko*, ett drama *Majestät*.

Få personer både bland män och kvinnor ha bakom sig en så rik och av självständigt andligt arbete fylld bana som Marika Stiernstedt. Författarskapet har många mödor, men det har liksom andra konstnärers och liksom uppfinnarens och politikerns verksamhet den tillfredsställelsen,

att det påverkar en mångfald människor: en långt större än man vet av och kommit i personlig beröring med. Vid nu snart fyllda sextio år kan Marika Stiernstedt säga sig att hon spelat en roll i livet och använt sina dagar väl. Det medvetandet bör inge en känsla av ro. Det är en glädje och kanhända den främsta människan har att med sin egen stil forma livets formlösa material.

Marika Stiernstedt har visat sin ambition även som Sveriges författarförenings ordförande sedan 1930. Hon har som dess representant utmärkt sig icke blott genom talets gåva vid högtidliga tillfällen — jag erinrar mig ett skandinaviskt tal, som väckte entusiasm, vid den nordiska författarkongressens festbankett i Oslo 1930 — utan också genom praktiska insatser bland annat till stärkande av författarnas pensionskassa. Hon har huvudsakligen skrivit broschyren *Författarna* och biblioteken, som nyss föranlett tillsättandet av en kunglig kommitté, vari hon är ordförande.

JOHN LANDQUIST.

Intet välstånd har någonsin vunnits genom att hindra folk att arbeta, yttrar professor Gustaf Cassel, som i Sv. D. reagerar mot en del moderna patentröslösningar på arbetslöshetsproblemet:

På tal om kvinnornas konkurrens på arbetsmarknaden faller han följande tänkvärda ord:

Luften är i våra dagar fylld av verop över alla de kvinnor, som ta bort sysselsättning från männen. Man glömmer därvid alldeles, att dessa kvinnor utföra ett nyttigt arbete och därigenom bidra att göra vår folkförsörjning rikare. Samhälsekonomiskt sett ha vi helt enkelt icke råd att undvara detta arbete. I en tid, då arbetsmarknaden är så fullständigt bragt ur jämvikt som för närvarande, kan det visserligen synas som en tillfällig hjälp skulle vin-

Föreningen Handarbetets Vänner

Stiftad 1874

Möbelyger, mattor, gardiner och broderier. Renoveringar. Skolor för utbildande av vävlärlarinnor och textila konsthantverkare

Stureplan 12, Stockholm, tel. 60 48 63

Damfrisersalong

Birgerjarlgatan 90. Tel. 20 91 81.

Hanna Samuelson

f. d. Chef för Nordiska Komp. Hygieniska avd.

F.-B.-F. o. yrkesskolorna.

En skrivelse.

F.-B.-F. har den 29 okt. till Kungl. Maj:t inlämnat en skrivelse rörande det sänkta statsunderstödet till enskilda anstalter för yrkesundervisning. Skrivelsen återgives här nedan.

Fredrika-Bremer-Förbundet, som sedan länge arbetat för den kvinnliga ungdomens yrkesutbildning, har med oro sett den sedan några år fortgående sänkningen av statsunderstödet till enskilda anstalter för yrkesundervisning. Statsunderstödet för dessa skolor har sedan budgetåret 1931—32 sjunkit från 675,000:— kr. till 400,000:— kr. för innevarande budgetår, alltså med icke mindre än i det närmaste 41 proc. En sådan utveckling kan icke undgå att bereda de anstalter, varom här är fråga, betydande svårigheter. I denna anledning är det förbundet angeläget att med anförande av några synpunkter få framhålla behovet av att de enskilda yrkesskolorna komma i åtnjutande av ett kraftigt stöd från statens sida.

Det torde vara obestriddligt, att vid sidan av kommunala anstalter för yrkesundervisning de enskilda yrkesskolorna ha en viktig uppgift att fylla i avseende på ungdomens utbildning för näringslivet.

I skolöverstyrelsens utlåtande över skolkommisionens betänkande i november 1924 framhålles, att enskilda anstalter för yrkesundervisning kunna sägas hava till uppgift att tillgodose det behov av yrkesundervisning, som på grund av sin art eller på grund av andra förhållanden icke är någorlunda lokalt begränsat eller som eljest icke blir tillgodosett.

Med anslutning till detta uttalande vill förbundet särskilt framhålla, att kommunala verkstadsskolor icke äro upprättade i

nas genom att köra bort en massa kvinnor. Det är högst tvivelaktigt om den tillfälliga rubningen ens i någon mån skulle avhjälpas genom ett så godtyckligt ingrepp.

I varje fall är en sådan utestängning av kvinnorna fullkomligt oförsvarlig, om den skall tänkas som led i en nyordning av vår samhällsekonomi, heter det till sist.

Man får vara tacksam för ett ord i rättan tid av en person med professor Casseles utomordentliga auktoritet.

tillräcklig omfattning för att kunna i nämnvärd utsträckning tillgodose yrkesutbildning av ungdom från andra orter. Det är bl. a. genom att fylla åtminstone en del av detta eljes icke tillgodosedda behov, som enskilda skolor utföra ett betydelsefullt arbete till gagn för ungdomen och samhället. Den ungdom, som förvärvat ett visst mått av yrkesutbildning, har, enligt vad erfarenheten lär, lättare att slå sig fram i yrkeslivet. Detta gäller, vad angår den kvinnliga ungdomen, i första rummet beträffande husligt arbete och yrkesmässig sömnad.

Statsunderstödet till yrkesskolor utgår huvudsakligen till lärareavlöning och till undervisningsmateriell. Sänkandet av statsbidraget till lärares avlöning medför för en del enskilda skolor särskilda svårigheter.

Vid de enskilda verkstadsskolorna för hantverk och husligt arbete äro en del lära anställda med full tjänstgöring. Dessa lärares befattningar äro i allmänhet reglerade för pension i Statens pensionsanstalt och regleringsbestämmelserna, som enligt Kungl. Maj:ts föreskrifter stå införda i skolans reglemente, omfatta bl. a. bestämmelse om befattningshavares minimiavlöning. En minskning av avlöningen för lärare med minimiavlöning torde därför icke kunna ske utan ändring av reglementet. En anpassning av lärarlönerna motsvarande sänkningen av statsbidraget, skulle i av förbundet kända fall medföra att den reglementsenligt föreskrivna minimilönen minskades med 25—30 proc. samt föranleda en motsvarande sänkning av underlaget för tjänstepension. Det är uppenbart, att en sådan försämring av lärarpersonalens ekonomiska ställning skulle väsentligt försvåra skolornas förseende med goda lärarkrafter.

Det under de senaste åren så väsentligt avkortade understödet till undervisningsmateriell och icke minst föreskriften, att kostnaderna för undervisningsmateriell skola uppgå till åtminstone tre gånger det belopp, som utgår av statsmedel, gör det i många fall hart när omöjligt för skolorna att anskaffa tillräckligt med förbrukningsmateriell, liksom att på ett någorlunda tillfredsställande sätt underhålla och förnya stadigvarande materiell. Föreskriften, att statsbidraget till undervisningsmateriell får utgöra endast en tredjedel (förut hälften) av hela kostnaden har föranlett, att en del skolor icke äro i stånd att lyfta det beviljade understödet.

Hultafors Fysikalisk-Dietisk-Kuranstalt 1,000 fot över havet

Behandling av *reumatiska åkommor, nervsjukdomar, mag- och tarmlidanden* samt andra *kroniska sjukdomar*. Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling och massage. *Individuell diet*. Vegetarisk och blandad kost. Hjälpension. Begär utförligt prospect. Moderata priser. Inga dricksp *Överläkare: Dr E. Garby*. Postadr. Hultafors. Tel. Borås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16. *Under samma regim:* Nyhyttans Badanst. Järnboås, öppen hela året, Ekebyholms Badanst. Rimbo, öpp. sommarm., Sthlms Fysik. Kuranst. Humlegårdsg. 18.

En uppseendeväckande inkompetensförklaring.

Bör den omständigheten, att en synnerligen meriterad sökande är kvinna, vara tillräcklig anledning för att inkompetensförklara henne? Frågan må låta absurd, men den inställer sig osökt, då man tar del av ett minst sagt egendomligt förfarande vid utnämning av folkskoleinspektör i Kristinehamn. Av de 17

För att i någon mån täcka den minskning i inkomster, som det sänkta statsunderstödet medför, nödgas enskilda skolor tillgripa utvägen, att om vederbörande myndighets godkännande erhålles. höja sina undervisningsavgifter samt tillika att med skärpt noggrannhet vaka över fastställda avgifters inbetalande. Än mindre bli skolorna i stånd att befria från elevavgifter. Härigenom minskas de enskilda yrkesskolornas möjlighet att stå just den ungdom till tjänst, som kanske bäst skulle behöva den utbildning, skolorna lämna. Visserligen förhåller det sig så, att statsstipendier i stor utsträckning komma elever vid enskilda yrkesskolor till godo, men dessa stipendier äro icke tillräckligt stora för att på främmande ort bestrída uppehälle och skolavgifter för lärjungar, som äro obemedlade.

Det ligger i sakens natur, att de svårigheter, vari de enskilda yrkesskolorna råkat genom minskat statsunderstöd, ökas för varje år, statens bidrag fortfar att utgå med samma beskärning som för närvarande.

Under åberopande av vad som ovan anförts får Fredrika-Bremer-Förbundet vördsam samt hemställa,

att vid 1935 års riksdag ökat statsunderstöd måtte begäras till enskilda anstalter för yrkesundervisning samt att därvid statsbidraget till undervisningsmaterieell måtte föreslås att ugå med hälften av kostnaderna.

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

Karolina Widerström.

/ Maria Aspman.

sökande voro 4 från distriktet nämligen tre manliga och en kvinnlig. Av dessa förklarades samtliga utom den kvinnliga kompetenta av vederbörande folkskoleinspektör, och det är som bekant på grundval av deras yttranden, som skolöverstyrelsen fattar beslut i dylika ärenden.

För att påvisa, hur avgjort överläggen ifråga om meriter den kvinnliga sökanden var i jämförelse med den sökande, som utnämndes till befattningen, anför vi här bådas meritförteckning.

Den nyutnämndes: har avlagt folkskollärarexamen 1914, har tjänstgjort som e. o. lärare i Huskvarna, som ord. lärare i folk- och fortsättningsskolor i Kristinehamn, innehaf t. f. folkskoleinspektörsbefattning där sedan sept. 1933, har varit ledamot av stadsrevisionen, tillhört styrelsen för skol- och kolonier, innehar ordf.-posten i Kristinehamns samsällskap.

Den kvinnliga sökandens: har genomgått Skara högre flickskola, avlagt folkskollärarinneexamen 1920, tjänstgör som ord. lärarinna vid Kristinehamns folk- och fortsättningsskolor sedan 1922, har avlagt studentexamen vid Lunds privata elementarskola, har avlagt fil. kand.- och magisterexamen vid Lunds universitet med ämnena litt., historia med poetik, nordiska språk, tyska samt pedagogik, har på Lindblads förlag utgivit en översättning från tyskan av Bechsteins sagor under titeln De gamla sagorna, har vistats två månader i Frankrike 1926, be- vistat språkkurs i Tyskland vid universitetet i Jena 1931, språkkurs i England vid universitet i London 1934.

Vederbörande folkskoleinspektör, som härvid avgett yttrande, gör visserligen det medgivet, att »hon i teoretiskt avseende väl kan upptaga tävlan med sina medsökande», men är av den mening, »att hon icke kan anses äga den praktiska duglighet och den kännedom om skolans behov», som kräves.

Att hon har fjorton års oförvitlig och med högsta betyg vitsordad tjänstgöring inom ovannämnda inspektörs distrikt

”Många bäckar små göra en stor å.”

INSÄTT EDRA BESPARINGAR I
Stockholms Stads Sparbank Stiftad
år 1821

KONTOR: Fredsgatan 9, Hornsgatan 60, Odengatan 65, Folkungagatan 68, Fleming-
gatan 34 och Sibyllegatan 8, öppna ½10—3 samt ½6—7, lördagar kl. 2 e. m.

Lat hand gör fattig.

Idog hand gör rik.

Kvinnorna o. gruvarbetet

Ett kategoriskt konventionsförslag.

VID SOMMARENS INTERNATIONELLA arbetskonferens i Genève behandlades kvinnornas sysselsättning i gruvorna, och man enades om att förbereda en internationell konvention i syfte att förhindra kvinnornas arbete i gruvorna. Denna konvention kommer att föreläggas 1935 års arbetskonferens, baserad på de svar, konferensen inhämtat från de olika ländernas regeringar. I det frågeformulär, som tillställts dessa, gör man undantag för en viss kategori yrkeskvinnor, nämligen de kvinnliga ingenjörerna. Häri borde emellertid även inbegripas kvinnliga läkare, socialarbetare och sjuksköterskor, vilka genom ett så kategoriskt förbud skulle skadas i sin yrkesutövning.

Vad som särskilt påkallar kvinnornas uppmärksamhet är, att gruvarbetarnas internationella kommitté vid sin senaste kongress i mitten av oktober beslöt att "påverka regeringarna till att uttala sig för ett absolut förbud för kvinnorna att arbeta i gruvor utan något som helst undantag från regeln". De fyra ovannämnda yrkeskategorierna skulle sålunda falla under ett dylikt förbud.

Det ligger givetvis i kvinnornas intresse att hos sina resp. regeringar söka utverka, att de i sina svar till arbetskonferensen utsluta de nyssnämnda grupperna. Gruvarbetarnas internationella kommitté har i alla händelser ingen som helst befogenhet att göra sig till tolk för kvinnliga ingenjörer, läkare, socialarbetare och sjuksköterskor, vilka ha lika

tycks väga lika lätt som hennes överlägsna meriter, ty — hon är kvinna!

Enligt uppgift har den förbigångna ej överklagat beslutet, något som hade varit av intresse för sakens klarläggande.

rätt som alla andra samhällsarbetare att skyddas i sin yrkesutövning.

För att få denna fråga sakkunnigt be-lyst och kommenterad har Hértha vänt sig till fröken *Ingeborg Walin*, styrelsemedlem i Internationella rösträttsalliansen och president i Svenska Open Door-gruppen. Hon har ordet:

Genom att i tider av arbetslöshet stänga förutvarande hederliga yrken för kvinnorna, hjälper man dem knappast att förbli hederliga.

Konventionsförslaget ang. förbud för kvinnor att arbeta i gruvor är ännu ett led i strävandena att begränsa kvinnors arbetsområden. Även om förslaget tillkommit i humanitärt syfte, kan man knappast påstå, att konventionens följder skulle gå i samma riktning i de länder, där hittills kvinnors arbete i gruvor förekommit i större utsträckning. Så t. ex. voro, enl. officiella uppgifter, i Japan år 1928 ej mindre än 36,759 kvinnor sysselsatta med arbete i kolgruvor, den 1 sept. 1933, sedan man börjat avskedanden på grund av ändrad lagstiftning, endast 5,516. Var hade manne det överskjutande antalet kvinnliga arbetare beretts en sysselsättning, ekonomiskt likvärdig med gruvarbetet, som i Japan t. o. m. för kvinnornas vidkommande, hörde till de bättre avlönade yrkena.

Jag kom att tänka på detta förhållande, då jag härom kvällen vid ett sammanträde i Svenska Kvinnors Nationalförbund, hörde talas om de bekymmer man i internationella humanitära kretsar — och måhända även i Japan — huser inför frågan om hur det skall bli möjligt att bereda hederlig sysselsättning åt de ca 50,000 kvinnor, som vid det nära förestående stängandet av Japans bordeller väntas »bli lediga» från sin hittillsvarande »anställning».

Genom att i tider av arbetslöshet

ANDERSSONS

Damfrisering

Centralbadet, Stockholm.

REKOMMENDERAS.

Elegant. Förstklassig.

Johanna Brunssons Vävskola
STOCKHOLM

Affärstid 9-6. - Tel. 20 04 37. - 11 33 63

Utbildar Vävlarinnor o. Yrkesutövare. Kurser i Hembävning. Försäljer mattor i flossa, rya, röllakan, rosegång. Möbelyger, Gardiner, Vepor, Klädningstyger m. m. av egen tillverkning. Väggarner. Vävstolar och Vävstolstillbehör. SKOLA och FÖRSÄLJNING: Kungsgat. 70 (hörn. av Vasag.), 2 tr. Stockholm. Grund. 1873. Inneh. Alma Jacobson.

Kerstin Steffen in memoriam.

MED FRU KERSTIN STEFFENS bortgång har Visbykretsen förlorat sin förre v. ordf. och en av sina intresserade medlemmar. Hon var

stänga förutvarande hederliga yrken för kvinnorna, hjälper man dem knappast att förbli hederliga. Det är fara värt, att de komma att öka skaran av arbetande inom det »yrke», där arbetstillgång och avlöning aldrig synas tryta. Besynnerligt, att sådana konklusioner aldrig dragas av vederbörande lagstiftande myndigheter!

För vårt lands vidkommande torde visserligen konventionen i fråga i här berörda avseende spela en underordnad roll, då arbete under jord sedan många år varit förbjudet för kvinnor och väl knappast någonsin torde förekommit i nämnvärd omfattning. Men vi borde dock härvidlag känna samhörighet med andra länders kvinnliga arbetare och uppresa oss mot internationella ingripanden av detta slag.

Om emellertid, som gruvarbetarnas internationella kommitté påyrkar, ett dylikt förbud skulle komma att gälla även andra kvinnliga anställda än de med själva gruvarbetet sysselsatta, komme frågan i ett annat läge även hos oss. Skulle man i vårt land verkligen kunna tänka sig att med ett sådant förbud lägga hinder i vägen för t. ex. kvinnliga ingenjörer, läkare, sjuksköterskor m. fl. att utöva sitt yrke var det vara må? Otänkbart, skulle man säga, om man ej visste hur suggererande internationella påtryckningar kunna vara, då det gäller inskränkningar i kvinnors arbetsrätt. Låt oss därför vara vaksamma!

Ingeborg Walin.

en av de mera framträdande kvinnorna i Visby, mångårig och uppskattad ledamot av fattigvårdsstyrelsen kände hon personligen alla de gamla och behövande inom sitt verksamhetsområde, och de visste, att de i henne hade en verklig vän. Som ordf. i Visby Husmodersförening har hon gjort en stor insats i arbetet för hemkvinnornas utveckling i både praktiskt och intellektuellt avseende. Ärvd från sin mor hade hon en känsla av hemmets nästan mystiska stärkande krafter som gjorde att allt hennes arbete för hemmen — både det egna och andras — hade en värme och intensitet som ryckte alla med.

Förutom dessa intressen hade fru Steffen gjort ingående arkivstudier, huvudsakligen angående inventarier o. d. i de gotländska hemmen under 1600- och 1700-talen.

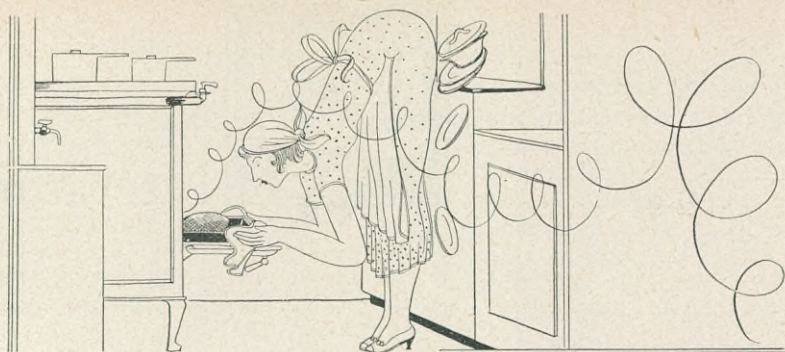
Varför inga kvinnor i kyrkomötet? frågar en dagstidning. Kvinnor äro valbara till kyrkomötet, varför ha de inte en enda representant där?

Ett par framstående representanter för svenskt kyrkligt liv ha svarat. Rektor *Anna Sörensen* framhåller bl. a., att kyrkan gör sig åtskilligt besvär med att draga till sig männen. Kvinnorna tycks den tro, att den har till skänks. Men det är ett misstag. Fröken *Gertrud Aulén* påpekar det starkt kyrkliga intresse, som finns och alltid funnits bland svenska kvinnor. "Och hur stor del av kyrkans arbete bäres icke upp av kvinnorna. — — — Men officiellt vill kyrkan ogärna släppa fram dem. — — — Det är djupt beklagligt med kyrkans konservatism på denna punkt".

— — — Hur vore det med litet mera kvinnlig sammanhållning och självförtroende? De båda sällsynta dygderna skulle kanske kunna samverka även här till att kvinnor ej blott bleve uppställda som kandidater utan även invalda i kyrkomötet såväl som i andra mer eller mindre beslutande församlingar!

Dövas Väls Syateljé,

Linnégatan 22, 1 tr., ger arbete åt döva kvinnor. Beställn. av klänningar, kappor, barnkläd. o. all slags linnesömn. Tillklippn. o. provn. utföres för dem, som önska sy sina kläder själva. Märkn. o. hälsöm såväl hand- som maskin. Konststoppn. o. silkesmaskning. Lagn. av alla slags kläder, herrkläder, linne, trikå, maskinstoppn. av duktyg, strumpstoppn. m. m. Öppet alla dagar 9—6, lörd. 8—2. Moderata priser. Vålgjort arbete. Tel. 60 50 01.

*Sådant köket
tydligen inte
bör vara!*

En köksundersökning

Två arkitekter ha ordet:

FÖRHÅLLANDET MELLAN byggnadskostnaden, hemarbetet och hushållskostnaden har sedan lång tid i särskilt hög grad intresserat oss, och sedan Nationalekonomiska Föreningen välvilligt beviljat oss ett anslag ur Bankdirektör H. Palmes Fond för ekonomisk upplysning och ekonomisk forskning, ha vi blivit i stånd att mera ingående ägna oss åt studiet av dessa frågor. En undersökning är för närvarande under utförande, och den avser att söka vinna klarhet i hur man under olika förhållanden kan inrätta sig så att man får ut största möjliga valuta och — minst lika viktigt! — största möjliga trevnad ur sina tillgångar av pengar och arbetskraft, egen eller lejd.

Problemet är invecklat, faktorerna växla, och flera av dem äro ännu okända. Man lever, bor och hushållar inte likadant ens inom ekonomiskt och socialt likställda grupper i staden och på landet, i Lappland eller Skåne — nej, inte ens i södra och norra Kristianstads län! Och vi me-

na, att man under de senaste åren, särskilt i städerna, mera tagit hänsyn till inkomstgrupper än till den naturligare indelningsgrunden: samsättning, arbete, livsföring eller, för att nu nämna ett exempel, den olikhet i hemorganisation, som uppstår i fall där husmodern tillbringar största delen av sin tid i hemmet mot i de fall, där hon inte gör det. Kanske behövs det just en kvinnlig syn för att uppfatta hur olika hushållsproblemen gestalta sig.

Hur mycket skiljer inte t. ex. stadtarhustruns konsumenthushåll från småbrukarhustruns hushåll. Och det stora lantshushållet återigen med hela sin invecklade apparat, som kräver så mycken specialutrustning, om icke arbetskraften skall gå till spillo, och som ändå aldrig får låsa fast sig utan smidigt och snabbt måste kunna orientera sig efter konjunkturväxlingarna på världsmarknaden för ägg, smör, fläsk etc. Och så för alla tre gemensamt: bristen på kontanta medel.

Som grund för vårt arbete lägga vi statistiskt material av två olika slag. För storstadens hushåll, där det i första hand gäller att klara ut de olika hushållsgruppernas storlek,

En klok husmoder använder

metallputsmedlet **NICKOL**

vilket icke innehåller frätande ämnen
men ändock gör allting blixtnblankt.

Engros: **HERMANN DERLIEN A.-B.**
STOCKHOLM Kungsgatan 3

COHNS KEMISKA TVÄTT

Humlegårdsgatan 1—3. Tel. 67 55 44.
Observatoriegatan 12. Tel. 38 90 98.
Vattugatan 2. Tel. 10 77 72.

och organisation med hänsyn tagen också till deras ekonomiska möjligheter, ha vi fått disponera delar av en statistisk utredning, som med anslag ur samma Fond utföres av fil. kand. Dahlberg-Bergman rörande kvinnligt arbete med folkräkningsmaterialet som källa. Den andra statistiken ha vi gjort oss själva, och den är bara en stickprovsstatistik, som naturligtvis på intet sätt får pressas. Den ger besked om lanthushåll över hela landet, omfattning, art och villkor. Det har visat sig, att vi få stor nytta av den genom direkta uppslag och nya synpunkter, som den ger, men framför allt genom alla sina faktiska upplysningar, sina konkreta bilder av livet ute i bygderna, bistra, roande, stundom patetiska bilder.

Ett annat intressant kapitel är stadsplanen och de möjligheter, som den i våra större städer erbjuder — eller icke erbjuder — för bostadens rationella utformning. Hur illa har det icke gått för smålägenheterna sedan de tvingades att krypa in i kvartersblock med husdjup lämpade efter stora våningar med en skala dikterad av paradrummen. Köket, som skulle vara arbetarhushållets centrala organ angreps av tvinsot, krympte till kokvrå och sekundärbelyst skrub, medan man försökte maskera bristen i utrymme med lyx i utförande. Och så kommer efter seg strid den nya stadplanens genombrott med kravet på fasadlängd per person som enhetsmätare för bostaden, icke som tidigare enbart kub eller yta. Här öppnar sig för hushållet stora möjligheter att utvinna verkliga värden, rörelsefrihet, arbetsmöjlighet, trevnad, hygien, ekonomi. Om

Ny litteratur.

Elswig Thunbergs roman *Mitt hem är min borg* (Hugo Gebers förlag) är utan gensägelse en intresseväckande bok, skriven med allvar och värme. Hon behandlar där, ofta både klokt och fint, åtskilliga brännande tidsproblem, och som hon ingalunda saknar psykologisk blick, ger hon en i mångt och mycket trovärdig skildring av ett skede i en medelklassfamilj och deras närmaste släktingars liv. Särskilt får man följa de evigt återkommande brytningarna mellan "gamla" och "nya" åsikter och synpunkter och mellan olika generationers och temperaments skilda sätt att reagera

dessa möjligheter bara tas till vara, vår tro är emellertid, att om inte husmödrarna i tid, och det vill säga med det allra snaraste, få klart för sig, vad detta är värt, utan endast fasthålla vid kravet på en luxuös utrustning som en huvudsak, då komma dessa nya möjligheter att hastigt och lustigt trollas bort.

Vad här ovan har i största korthet skisserats berör ju endast ett par avsnitt av vår undersökning, som arbetar sig fram på flera fronter, och vars resultat det är meningen att småningom sammanställa i en liten bok.

INGEBORG WÆRN BUGGE.

KJERSTIN GÖRANSSON-LJUNGMAN.

Smärtfri plombering

4 kronor pr plomb.

LÖSTÄNDER och GULDBRYGGOR.

Leg. tandläkare

Ivan Nyvelius

Wästerlånggatan 64 (vid passagen fr. Kornh.-torg).
Mott. 5—8. Annan tid efter överensk. Tel. 218060.

För resande till Stockholm
rekommenderas

**K. F. U. K-FÖRBUNDETS
NYINREDDA HOSPITS**

Birgerjarlsg. 27 (OBS! vid Engelbrektsplan)
Spårvagn 5 dir. från Centralen. Tel. 11 07 25

inför tidsföreteelserna. Kanske känner man sig härvid hågad att påminna om att även ungdomen ofta är förvånande konventionell och rädd om skenet, fast med olika utgångspunkter.

A. S.

Egentligen skulle man kunna skriva spaltlängder om *I s a k D i n e s e n s*, alias den danska baronessan Karen Blixen-Fineckes, *Sju romantiska berättelser* (Bonnier). Men man kan också i få ord ge uttryck åt en odelad beundran inför denna fulländade författarpersonlighet, som i sitt framträdande har något av meteorens bländande glans, om man också önskar henne en betydligt längre livslängd än den lysande himlakroppen. Under manlig pseudonym skriver hon på engelska dessa underbart fantastiska och fängslande sju noveller, säljer dem till en amerikansk förläggare och kan inom kort hembära en förmögenhet och ett litterärt världsrykte. Förf. rör sig obehindrat i de mest skiftande miljöer över hela jordklotet och under olika epoker, hon är en kvinnlig Odyssevs, som av frikostiga gudar förlänats en fast otrolig fantasi och en fabuleringskonst, som mera sällan kommer någon dödlig till del. Hon är på en gång djärv, spirituellt och paradoxal, chockerar oss och trolibinder oss, och det vilar en sällsamt levande och ändå spöklik atmosfär över dessa sju romantiska berättelser, som verkligen göra skäl för namnet. Som ett litet prov på hennes originella spritualitet må följande brottstycke ur *Den gamle kavaljeren* anföras:

"Jag har alltid tyckt det vara en orättvisa mot kvinnan, att hon aldrig fått vara ensam

på jorden. Adam hade likväl en tid, antingen den nu var kort eller lång, då han fick vandra omkring på en morgonfrisk och fridfull jord bland vänliga djur och i okvald besittning av sin själ. De flesta män äro också födda med ett dunkelt minne av denna tid. Men det första stackars Eva fick se, då hon slog upp sina ögon, var Adam, som stod där full av fordringar på henne. Fördenskull hava kvinnorna alltid haft ett hemligt agg mot skaparen; de känna, att de hava rättighet att kräva tillbaka denna paradisisiska epok, på vilken de blivit lurade."

Bokens översättning från det engelska originalet av Sonja Vougt förtjänar en eloge för smak och smidighet.

"Glad och god skall människan vara — och stark", det är den titel, Elisabeth Bergstrand-Poulsen givit sin nya bok (*P. A. Norstedt & Söner*). Den är typisk för hennes författarinställning och för det pregnantia människogalleri, hon skildrar med penna och pensel. Båda attributen göra dem lika levande, och stilen är som vanligt på en gång enkel och subtil, undertonen sammansatt av ett naturligt patos och en orubbad tro på tillvarons högre värden.

"Stora händelser i *Murrefamiljen* (Åhlén & Söners förlag) har inspirerat Rosa Fittinghoff att samla dem i en bok. Att förf. är den borna djur-, enkanerligen hundpsykologen, får man här ett nytt belägg för, och många hundvänner komma med förtjusning att återknyta bekantskapen med den idylliska Murredynastien. Om boken dessutom kan komma inbitna hundantagonister att få upp ögonen för hundarnas i allmänhet och pudlarnas i synnerhet förträffliga egenskaper, har den väl fyllt sin mission.

Filips

Konditoriet för alla
Var Ni än bor kunna vi tack vare våra välbelägna butiker snabbt betjäna Eder.

Ni blir alltid belåtna med inköpen
FILIPS KONDITORI
Regeringsgatan 27—29. Best.-tel. 114511.
Norrullsgatan 10. " " 38294.

KRANSAR

Gunnar Spångberg

67 48 30. Birgerjarlsgatan 12. 61 23 45.
Stockholm.

Med "Mors klöverblad" (Lindblads förlag) har Nanna Lundh-Eriksson skänkt ungdomarna en frisk och okonstlad läsning. Med verkligt intresse följer man det sympatiska klöverbladets växlande öden och äventyr, och anledningen måste vara den, att de tresamma vet att berätta dem med den hjärtats värme som hämtar sin näring ur moderskärleken och den trygga humor, som avväpnar allt och alla.

Hasse Z:s julbok heter "Tänkt och misstänkt" (Bonnier), och i den säger han av gammal vana en mängd kloka och elaka saker under det kultiverade skämtets förklädnad. Även om man avnjutit hans kåserier vid tidigare tillfällen, har man dock ingenting emot att nu förnya bekantskapen med dem i samlad trupp. Han träffar nästan alltid huvudet på spiken, även om han kanske i en del fall "misstänkt" sin nästa något för mycket.

I "De förlorade barnen" (Bonnier) har Maj Hirdman behandlat fosterfördrivningsproblemet. Det är inget lätt ämne och därför förlåtligt, att förf. ej lyckats med uppgiften på ett övertygande sätt. Hon har sökt skildra den psykologiska inverkan, avbrytandet av ett havandeskap har på kvinnan, men bokens båda välsituerade hustrur, som utsätta sig för ett dylikt ingripande — i ena fallet verkar det enbart okynne — lämna en ganska oberörd, då man betänker det allvarliga problemets verkliga räckvidd.

"— kommer inte till middagen" heter Alice Lyttkens senaste roman. Hon har här

gett sig i kast med ett aktuellt ämne: den moderna, självständigt tänkande och arbetande kvinnans inställning till äktenskapet. Huvudfiguren, den framstående kvinnliga läkaren, är väl funnen liksom läkarmiljön, och de komplikationer, som möta henne, då hon slites mellan arbete och äktenskap, ha intet verklighetsfrämmande. Däremot tror man inte riktigt på äktheten i den skildrade småstadsmiljön och dess typer — de förefalla åtskilligt chargerade.

"Världens bästa mat" (Bonnier) har Elsa Östberg kallat en samling recept, med vilka hon ger en översikt av de mest framstående internationella köken. En svensk husmor införlivar gärna denna trevligt uppställda bok med sin övriga kulinariska litteratur och roar sig kanske med att arrangera utländska middagar, anpassade efter svenska gommar. Vilket går så till, att hon en aning minskar ner kvantiteterna på en del av de i boken anbefallda, för resp. kök, typiska smakämnen.

Standardiseringskommitténs länge väntade betänkande över Köket och ekonomiafdelningen i mindre bostadslägenheter har utkommit i form av en bok med samma namn. Arbetet innehåller ett flertal översikter av utrymmen och utensilier samt mycket intressanta synpunkter på möjligheter till fortsatt standardisering av inredningsdelar och därmed sammanhängande önskemål. Bokens tyngdpunkt utgöres emellertid av en rikhaltig och utomordentligt väl avvägd samling snickeridetaljer med största möjligheter till olika kombinationer.

Boken om köket är till sin karaktär representativ för nutida förekom-

F. V. O:s Slöjdavdelning

Sveavägen 40, Stockholm — Tel. 20 88 18.

SJUKSKÖTERSKEUTRUSTNINGAR,

GOSS- och BARNKLÄDER

MOTTAGER BESTÄLLNINGAR

"Hjälp genom självhjälp."

Spädbarnshemmet EURENII MINNE

— Tillhörande Stockholms stad.

Elever mottagas för praktisk och teoretisk undervisning i spädbarnsvård och vad därtill hör. Varje kurs varar 4 månader. Prospekt erhålles på begäran hos hemmets föreståndarinna, Skånegatan 118, STOCKHOLM. Telefon 403119. Kursen berättigar till Inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen.

mande svensk köksinredning i dess bästa former och utan att vara radikal likväl av grundläggande värde. Den är rikt illustrerad och bilderna mycket instruktiva.

De förträffliga detaljrättningarna och serierna ha uppgjorts av arkitekt O. Almqvist. Inom kommittén har ett stort och värdefullt arbete nedlagts av fröken Kerstin Key.

Nya förbundsmedlemmar

H ä l s i n g b o r g: fröken Inez Andreasson, fru Maria Bagger-Jørgensen, fröken Madeleine Bennet, fru Greta Berven, fru Märta Bundy, fröken Greta Carlsson, fru Gunhild Carlsson, fru Elisa Fuhre, fru Lisa Hallström, fru Ruth Jacobsson, fru Bodil Järkell, fröken Elsa Kjölstad, fröken Hanna Ljungquist, fröken Ruth Nelson, fröken Astrid Nilsson, fru Wiveca Nordfeldt-Andersson, fröken Anna-Lisa Pettersson, fröken I. Reinsaa, fröken Ellen Rosenberg, fröken Birgit Sandvall, fröken I. Ström, fru E. Söderström, fru Ebba Wolgast, fru Brita Åstrand.

L a n d s k r o n a: fru Maggie Alburn, fru Ebba Dittmer, fru Margit Eskilsson, fru Astrid Rosenfeld.

M a l m ö: fröken Karin Aulin, fröken Stina Eiserman, fru Marianne Kuylenstjerna, fru Vera Lindahl, fru Marta Pålsson.

M a r i e s t a d: fru Tyra Hemberg, fröken Anne Landström, fröken Greta Roslund.

N o r r k ö p i n g: fröken Anny Anderson, fru Greta Björneman, fru Svea Blomqvist, fröken Edith Stenberg, fru Karin Wadström.

N y k ö p i n g: fru Agnes Hultén.

S t o c k h o l m: fröken Borghild Askénbäck, fröken Charlotte Bennet, fröken Gurli Bernhoff, fröken Irma Bohlin, fru Ebba Elliot, fröken Frances Finn, fru Lisa Fogelström, fru Margit Geijer, N a c k a, fru Gunhild Håkansson, fru Elin Koërsner.

I häftet, som medföljer dec.-numret, avhandlas eldbegängelseidén och eldbegängelseförsäkringen. Bland annat framgår att — helt bortsett från de fördelar av hygienisk och känslöbetonad art, som eldbegängelseidén representerar — en alltmera ökad anslutning till dessa idéer innebär väsentliga ekonomiska fördelar för såväl den enskilde som samhället.

Insänd litteratur.

ALB. BONNIER:

Karin Boye: *Kris*.

Alva och Gunnar Myrdal: *Kris i befolkningsfrågan*.

Gunnar Hede: *Jord och människor*.

Hertha Odeman: *Stera biografen*.

Ida Granquist: *Från fjällvidden*.

HUGO GEBERS FÖRLAG:

Tryggve Gulbranssen: *Och bortom sjunga skogarna*.

J. A. LINDBLADS FÖRLAG:

Jeanna Oterdahl: *Möten på vägen*.

Elsa Nelson: *Nattviol*.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG:

Berit Spong: *Slottet på rullgardinen*.

Astrid Varing: *Slakten*.

DIAKONISSANSTALTENS BOKFÖR-
RÅD:

Febe och Julens hemlighet.

KOOPERATIVA FÖRBUNDETS BOK-
FÖRLAG:

Arthur Montgomery: *Svensk socialpolitik under 1800-talet*.

Kooperationens ställning inom svenskt näringsliv.

Nordisk Konst har nu sänt ut sina julyrskort. Namn som Einar Nerman, Gunilla Stjerngranat, Ingeborg Uddén, Rolf Kempe m. fl. svara för den konstnärliga utstyrseln.

Mödrar!

Vid sjukdomsfall, resor eller andra tillfällen, då Ni ej själva kunna giva barnen den vård Ni önska, kunna Ni ej ordna för dem på bättre sätt, än sända ut dem till **Fru Kåhres barnpens.** å N:a Lidingsö, hälsobr. skogs- och saltsjöluft. 18 min. resa. Inack. på dygn, vecka, mån., år. Moderl. omvård. ex. sköt. Godkänt av K. B. Läkareret. Prospekt. Tel. 651201

Tandläkare T. Lagerholms
TANDKLINIKER

DROTNINGGATAN 50

Vid Klarabergsgat. Tel. 100448

RINGVÄGEN 123

Hörnnet Götgatan. Tel. 408484

Öppet 9-7, lörd. 9-4

Kostnadsfri rådfrågning.

Dubbeljubileum.

Lundakretsen firade den 21 nov. förbundets 50- och kretsens 25-åriga tillvaro.

Programmets första avdelning var förlagd till Domkyrkan, där en musikstund var anordnad. Orgelmusik utfördes av domkyrkokapellmästare Josef Hedar och sång av konsertsångerskan Märta Palm.

Därefter samlades medlemmarna å Grand Hotell, där mötet inleddes med hälsningstal av fru Carola Eklundh, som i korthet skisserade Lundakretsens liv och gärning fram till denna bemärkelsedag. Ordf. meddelade, att kretsen beslutat att till hedersledamöter kalla två högt värderade f. d. styrelsemedlemmar, nämligen fröken Elna Persson och fru Malin Holmström-Ingers.

Kvinnliga studentkören utförde därpå några sångnummer, varefter förbundets sekreterare, fröken Ida von Plomgren, höll högtidstalet, vari hon i raska drag på ett medryckande sätt gav en levande bild av förbundets 50-åriga verksamhet.

Vid den därpå följande supén hölls en mångfald tal, en bordsvisa sjöngs — allt under god och glad stämning.

Till jubileumsfesten hade särskild inbjudan utfärdats till representanter för övriga kvinnoföreningar i Lund, för Malmökreten och till f. d. medlemmar i Lundakretsens styrelse.

F.-B.-F.-kretsarna.

Gävlekretsen hade den 7 nov. i St. Ansgars Hus anordnat ett möte varvid aftonens föredrag hölls av fru Elsa Richert, som talade om "Några inblickar i fångvårdsarbetet bland kvinnor". Det synnerligen intressanta föredraget mottogs med livligt bifall av det talrika auditoriet.

För att kunna utdela ännu ett stipendium och för att stärka kretsens kassa beslöts att till våren anordna en tombola på 2,500 kronor.

Sammanträdet avslutades med samkväm.

Göteborgskretsen hade den 12 nov. sammanträde, varvid fröken Signe Wennberg, Hålsingborg, höll ett intressant föredrag betitlat: "Samhället behöver oss kvinnor."

Halmstads-kretsen samlades den 6 nov., då teol. lic. Anita Nathorst höll ett livligt uppskattat föredrag om "Övergångsålderns problem". Därefter samkväm med supé och musik av friherrinnan Karin Pfeiff.

Landskronakretsen hade möte den 29 nov. på flickskolan. Ordf. fru Torpson redogjorde för resultatet av soarén på teatern d. 29 okt. samt uppmanade de närvarande att bidra till att den filmförevisning, som styrelsen skall anordna på nyåret, blir talrikt besökt. Därefter höll en av kretsens medlemmar, fröken Lila Torpson, ett av ljusbilder beledsagat, livligt, medryckande och humoristiskt föredrag om "En cykelfärd i England". Slutligen följde samkväm med tesupé, varvid rektor Cervin föredrog några stycken ur Anders Österlings bok "Skånska utflykter" samt sjöng några av Fridas visor.

Mariestads-kretsen firade den 29 okt. förbundets 50-årsjubileum med en trevlig fest på teatern. Efter musik av stråkorkester höll fröken Gudrun Langenheim hälsningstalet. Därefter följde ett kort anförande av hedersordf. fru Marianne Ekman och ett par sångnummer, varpå fröken Ida von Plomgren höll festtalet. Hon erinrade om vad förb. redan verkat och vad det vill verka i kommande tider. Föredraget mottogs med livliga applåder, varefter ordf. framförde de talrika åhörarnas tacksamhet. Sedan sjöngs gluntsånger och uppfördes en liten sketch samt spelades som avslutning Gladiatorernas marsch.

Nyköpingskretsen hade den 6 nov. ett talrikt besökt sammanträde i Odd Fellows klubblokal. Därvid höll fru

Ellen Andersons Pensionat

Vallingatan 38. Stockholm. Tel. 10 32 97.

Rekommenderar sina trevliga tysta rum med varmt och kallt vatten, Sällskapsrum. 1:kl. kök. Låga priser för gäster på längre tid.

Norrköpings Stuvlager

Klädeshandel. Barnhusg. 4, Stockholm.

Ingen butik. Inga omkostn. **DETTA ORSAKEN TILL VÅRA BILLIGA PRISER**

Elsa Richert från Växjö ett synnerligen intressant föredrag över ämnet "Några inblickar i fångvårdsarbetet bland kvinnor". På ett livligt, åskådligt och varmhjärtat sätt skildrade hon fångarnas liv.

Sammanträdet avslutades som vanligt med tesupé.

Stockholmskretsen sammanträdde den 30 nov. på Årsta, varvid fru Karin Fjällbäck-Holmgren, v. ordf. i Stockholms stads barnavårdsnämnd och fröken Edith Wennerberg, assistent vid rådfrågningsbyrån för uppfostringsfrågor inför ett talrikt auditorium höllo uppmärksammade föredrag över "Barnavårdsnämndens rådgivande och uppfostrande verksamhet".

Den 2 dec. anordnade kretsen på biografteatern Grand i Stockholm en offentlig föreställning, varvid filmen "Dit vi hunnit" samlade en talrik och tillfredsställd matinépublik.

Sundsvallskretsen sammanträdde den 6 okt., varvid fru Mia Leche-Löfgren höll ett synnerligen underhållande och spirituellt föredrag betitlat "Människor på resa. Några intryck från en kryssning i tropikerna."

Kretsen hade tillsammans med 6 andra kvinnoöreningar i staden inbjudit dr Ada Nilsson, som den 8 nov. höll föredrag i abortfrågan inför fullt hus i Stadshussalongen.

Den 12 nov. samlades kretsen, varvid kvällens föredrag om "Provinsen Halland", åtföljt av ljusbilder, hölls av ordf. fru M. Strömberg.

Umeåkretsen hade den 8 nov. ett välbesökt samkväm å Frimurarklubben. Sedan ordf. hälsat de närvarande välkomna, sjöng fru Astrid Melander-Boström några sånger, ackompanjerad av teol. kand. Elsa Melander. Därefter talade fru Elsa Grafström om estlandssvenskarna och gav

särskilt målande och intressanta skildringar av livet på Vormsö.

Växjö kretsen hade den 20 och 21 okt. anordnat en utställning av "Kvinnligt arbete från nutid och gången tid". Så gott som alla kretsmedlemmarna medverkade i en eller annan form, stadshussalongen uppläts välvilligt som lokal, utställningsexperter ställde sig älskvärt till förfogande, ettusen tombolalotter såldes, vilket allt hade till följd, att omkostnaderna för utställningen blevo mycket rimliga i förhållande till det goda helhetsintrycket.

Gångna tiders kvinnoarbete representerades förnämligt, och från nutiden voro såväl yrkeskvinnor som amatörer inom konst, hantverk och konsthantverk företrädda. Linberedning demonstrerades (däribland en härva av Fredrika Bremer egenhändigt spunnet lin), en damastvävstol var igång, "Knyppeklubben" visade spetsar och deras tillblivelse. Yrkeskvinnor inom konstsmide, glasarkitektur, bokbinderi, porslinsmålning, klädtillverkning, blomsterodling, fotografering visade sina alster, konstnärer utställde målningar och keramik. Betättigat uppenbarde väckte ett fotografi av Elisabeth Bergstrand Poulsens kartong till "Värendsbonden Kvinnans årstider", och man måste livligt önska, att någon mecenat skall möjliggöra vävandet av densamma.

Besökarnas antal översteg 1,300, och behållningen skall fördelas mellan F.-B.-F. och dess Växjö krets samt den senares fond för friplats på Drottning Victorias vilohem på Öland.

Ystadskretsen firade den 23 nov. en fest på hotell Continental med anledning av 50-årsjubileet. Sedan ordf., fröken Elin Strandberg, hälsat de talrika medlemmarna välkomna, hölls högtidsanförandet av hedersledamoten, fru Maja Strandberg, som gav en skildring av F.-B.-F:s tillkomst och verksamhet.

Programmet upptog även sång av fru

Edw. Berggrens Elevatelier

David-Bagares gata 9-11 3 tr.,
Stockholm.
Tel.: 10 45 33. Privat 20 55 33.

Teckning. Målning.
Elever mottagas under hela
studieåret.

NYPONSOPPA
på 10 minuter med
Novums Nyponmust
Delikat och billig mat

U T I F R Å N.

Universitetet i Oslo har för en tid av tre år inbjudit f. professorn vid Göttingens universitet Hertha Sponer att föreläsa och fullborda vissa viktiga vetenskapliga arbeten.

Kvinnornas rätt till arbete skyddas i Danmark av Kvindernes Erhvervsraad. Dess ordf. är Anna Westergaard, och det har bildats på basis av Danske Kvinders Nationalraad. Rådet har ej behövt vara överksam. Det har hjälpt kvinnorna i yrkessvårigheter, undersökt missförhållanden, ingripit, när kvinnliga anställda utsatts för mannamån och bekämpar av alla krafter den dumpingkonkurrens, kvinnor delvis själva praktisera eller bli utsatta för.

I Wien finns vår första kvinnliga konsul, fru Agnes Fuchs. Innan hon utnämndes att leda det chilenska konsulatet i Wien, förestod hon den konsulära avdelningen på den chilenska legationen.

Björnberg, Tomellilla, ackompanjerad av fröken Lenander, samt musik av frö Sundström. Efter en versifierad, skämtsam inbjudan till det festligt dukade bordet, intogs supén, vid vilken en trevlig bordsvisa sjöngs. En aktuell sketch, författad av en medlem, uppfördes senare på kvällen och mottogs med stort bifall.

Söndagen den 25 nov. visades F.-B.-F.-filmen för fullsatt salong på en av stadens större biograflokaler.

Lucks kaffe special

Rensa kroppssystemet

Varje dag och Ni mår väl.

Det är ett gammalt beprövat medel för bibehållande av hälsa och vigör att dagligen giva den inre organismen ett renande bad. Mage, lever och njurar få en värdefull hjälp i sina viktiga funktioner, om Ni då och då dricker ett glas av den pärlande Samarindrycken. Systemet befrias från otjänliga förbränningsgifter, som ofta äro upphov till illamående och sjukdomar och Ni ökar Edert välbefinnande. Blodet renas effektivt, den skadliga urinsyran utdrives och Ni behöver ej mer besväras av magsyra eller halsbränna — det är resultatet av en Samarinkur. Varför inte börja i dag? En flaska Samarin räcker till c:a 50 pärlande glas. Säljes överallt, men ej i lös vikt. Pris kr. 2:50.

Cederroths Tekniska Fabrik, Stockholm

Ett té för finsmakare

Kobbs MIMOSA Té

Obs.! Grön etikett.

I den Europeiska marknaden
existerar icke ett finare té än detta.

Endast i originalförpackningar

à 80 öre, Kr. 1.90, 3.75, 7.50. o. s. v.

Sörmans Thé

uppskattas av alla finsmakare.

Endast en kvalitet.
Den bästa

1/4 kg. blyförpackningar
Kr. 4.—.

Sörmans

vid Stureplan
STOCKHOLM

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Margareta von Konow*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt eller i bokhandel*. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 4: 50, 1/2 år kr. 2: 50. Lösnummer 45 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klara bergsgatan, Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Telefon: 20 48 50. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Telefon: 10 27 62.

Tandläkare

Sture Björnström

Praktik i ESSELTE'S hus
Vasagatan 16—18, IV.

Tid efter överenskommelse 21 35 50.

A. BROBERG

MÖBLERINGSFIRMA
MÖBELARKITEKTBYRÅ

Utför individuella möbleringar.
Införda förslag och anbud.
Regeringsgatan 59, 1 tr. (hiss)
Stockholm. Tel. 21 33 08.

Svensk tillverkning

Våra konstnärliga

Jul- & Nyårskort

för innevarande år, utförda i off-set å hamrad alabasterkartong, efter teckningar av:

Einar Nerman
Gunila Stierngranat
Helfrid Selldin
Elsa Ekman
Stina Broomé
Ingeborg Uddén
R. Wallman
Astrid
Katinka
Rolf Kempe
G. Åkerlind

nu utkomna i handeln.

Förlag

Nordisk Konst,
Stockholm

onsdagsmiddag — makaroner . . .

— Ja, Du och Erik är hjärtligt välkomna på onsdag; det blir enkel vardagsmiddag, ty onsdag är vår makarondag.

— Tack! De duger minsann — kooperativas solgula makaroner.

spaghetti
i diofanpaket . . . 0: 50 1/2 kg
korta stänger
vanliga i påse . . . 0: 30 1/2 kg
smala i kartong . . . 0: 38 1/2 kg
u-bitar
i påse 0: 25 1/2 kg
i kartong 0: 28 1/2 kg

kooperativas makaroner

A
n
v
ä
n
d

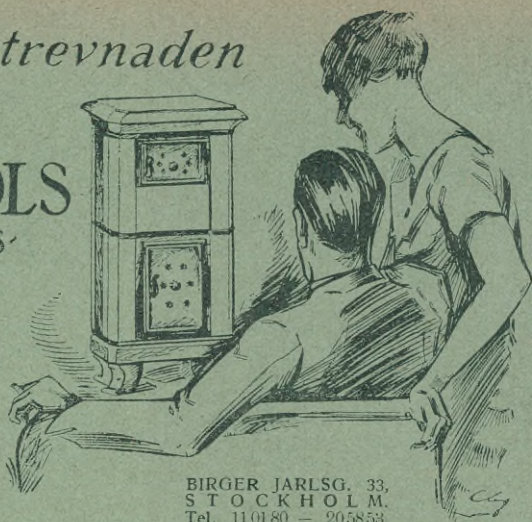
s
u
n
d

Öka hemtrevnaden

med en

HANDÖLS
TÄLJSTENS-
KAMIN

Handöls Nya
Täljstens- &
Vattenkrafts
Aktiebolag

BIRGER JARLSG. 33,
S T O C K H O L M.
Tel. 11 01 80 — 20 58 53.

S
v
e
n
s
k

e
l
d
s
t
a
d

Handarbetets Vänner

Stureplan 2, Stockholm

Vävskola - Syskola

Ny termin den 15 januari 1935. Tel. 60 48 63

Berit Spong

utger i höst en ny samling berättelser

Slottet på rullgardinen

Pris häft. 5:75; inb. 7:—; halvfr. band 12:—

NORSTEDTS